

SKELLEFTEÅ MUSEUM
Box 146, 931 22 Skellefteå
skellefteamuseum.se

Yttrande avseende
DNR KU2015/02515/KL

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande SOU2015:89 Museiutredningen 2014/15 - Ny museipolitik

Sammanfattning

Regeringen beslutade 30 januari 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur samt regeringens styrning av dem.

Utredningen gör bedömningen att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken då museerna i alltför hög grad blivit styrda i enskildheter och ofta med utgångspunkt i rådande tidsanda. Utredningen föreslår att museipolitiken bör bli tydligare vad gäller de principiella utgångspunkterna och att instiftandet av en ny museilag ska slå fast de allmänna museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner. Utredningen föreslår även att det skapas en ny myndighet – Myndigheten för museer och utställningar – som ska ha i uppdrag att med utgångspunkt i den föreslagna museilagen följa upp verksamhet och fördela bidrag inom museisektorn.

Att stärka museernas ställning som fria kunskapsinstitutioner, och förhindra inskränkningen av museernas fria förmedling av kunskaper och upplevelser, ställer sig Skellefteå useum bakom. Skellefteå museum ställer sig dock tveksamma till hur den föreslagna lagstiftningen ska följas upp på nationell, regional och lokal nivå samt hur den föreslagna lagen och nya myndigheten verkligen kommer att underlätta museernas roll.

Utredningens förslag analyseras inte i relation till de lokala och regionala verksamheternas förutsättningar eller samverkansmodellen. För detta behövs en kompletterande utredning.

10.3 Slå fast museernas ställning i lag

Skellefteå museum ställer sig principiellt bakom syftet att slå fast och stärka de offentliga museernas fria ställning som självständiga kunskapsinstitutioner genom en lag, precis som styrningen av de offentliga biblioteken lyder under bibliotekslagen. Att stärka museernas demokratiska uppdrag är väsentligt då kulturarvet kan komma att missbrukas av politiska och ideologiska skäl. I förslaget framgår inte vilka konsekvenser det medför för huvudmän som kan anses kränka ett museums oberoende. Det framgår inte heller hur lagen ska följas upp på regional och lokal nivå eller i verksamheter som saknar statliga anslag i sin verksamhet.

I utredningen förs en diskussion rörande definitionen av ett museum (s. 268-270). Skellefteå museum förordar ICOM:s (International Council of Museums) definition då den redan är nationellt och internationellt etablerad.

10.3.7 Statliga museer ska nå hela landet & 10.3.8 Alla museer ska samverka

Ett ökat samarbete mellan museer i Sverige är positivt och stöttas av Skellefteå museum. I detta arbete bör ambitionen vara att hitta långsiktiga lösningar till samarbeten, framför kortsiktiga projekt. Sett till enskilda museer är det uppenbart att den museala och kulturella infrastrukturen i landets regioner och kommuner skiljer sig kraftigt åt utifrån uppdrag, organisationsformer och huvudmän.

Vi ser även stora skillnader i ekonomiska, personella och fysiska förutsättningar vilket i sig är faktorer som påverkar ett eventuellt samarbete mellan till exempel ett statligt och ett kommunalt museum. För att direktiven om ökat samarbete, till exempel i form av att tillgängliggöra statliga samlingar på regionala och kommunala museer, ska kunna uppfyllas kommer det krävas stora ekonomiska insatser på lokal nivå för att uppfylla de uppställda klimat- och säkerhetskraven. Detta berörs inte i utredningen.

10.5 Inrätta en ny myndighet för museifrågor

Motivet till att lägga ned Riksutställningar för att inrätta en ny myndighet för museer och utställningar är ofullständigt beskrivet. Det saknas en analys av hur en nedläggning av Riksutställningar kommer att påverka konstmuseer, konsthallar och fria aktörer inom främst samtidskonstområdet för vilka Riksutställningar idag är en viktig samarbetspart. Med den föreslagna organisationens ekonomiska förutsättningar riskerar myndigheten att bli alltför underdimensionerad för att kunna utföra sitt föreslagna uppdrag.

Särskilt anmärkande

Kulturmiljövårdsarbetet på landets museer drivs med stöd utifrån Kulturmiljölagen och med Riksantikvarieämbetet som central myndighet. Någon förändring i det avseendet föreslås inte. Därmed samlar den föreslagna myndigheten och lagstiftningen inte heller museernas verksamhet under gemensam styrning, uppföljning eller lagstiftning.

En stärkt centralisering av museistyrningen medför i dagsläget en risk att det kulturmiljövårdsarbete som utförs utanför de statliga museerna kommer att marginaliseras.

För Skellefteå museum

Anders Jansson
VD/museichef